

Sygn. akt I C 77/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2016 r.

Sąd Rejonowy w Sanoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Janusz Hatylak

Protokolant: Magdalena Łuszcz

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2016r. w Sanoku

na rozprawie

sprawy z powództwa : D. J. (PESEL: (...))

przeciwko : Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w Ł.

o zapłatę kwoty 10.000 zł

I. O d d a l a powództwo.

II. Z a s ą d z a od powoda na rzecz pozwanego 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 77/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 4 listopada 2016 r.

Powód D. J. wystąpił do Sądu Rejonowego w Krośnie z pozwem przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w Ł. oraz Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w N., w którym domagał się zasądzenia od pozwanych na jego rzecz odszkodowań w kwotach po 10.000 zł.

W uzasadnieniu roszczenia powód powołał się na Europejską Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konstytucję RP oraz Kodeks karny wykonawczy, które zapewniają humanitarne i niewłaczające ludzkiej godności warunki w zakładzie karnym i areszcie śledczym w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności. Wskazał, jakie normy i warunki powinny zostać zachowane i zapewnione osobom pozbawionym wolności w zakładach karnych. Podniósł, iż w Zakładzie Karnym w N., gdzie był osadzony w okresie od lipca 2011 r. do grudnia 2014 r., nie zachowano norm związanych z powierzchnią mieszkalną przypadającą na jedną osobę, kąciki sanitarne wykonane były z płyt wiórowych, występowały małe okna, cele były niedoświetlone, brak było dopływu świeżego powietrza, latem w celi temperatury były bardzo wysokie, wentylacja była nieczynna bądź też występował jej brak, w celach panowała wilgoć, na ścianach występował grzyb, ze ścian odpadała farba, zaś stoły do spożywania posiłków były zbyt małe. Odnośnie Zakładu Karnego w Ł., gdzie przebywał od grudnia 2014 r., podniósł z kolei, że przez okres około dwóch tygodni po przybyciu do tego zakładu chodził głodny i niedożywiony, gdyż brak było dla niego diety wegetariańskiej, ponadto warunki bytowe w tym zakładzie budziły wiele zastrzeżeń. Przede wszystkim powód wskazał, że korytarze w pawilonach mieszkalnych były odrapane a cele na ścianie zagrzybione. Zarzucił, że palarnia w pawilonie nie spełniała jakichkolwiek norm. Nadto, że był narażony na ciągłe choroby, ponieważ łaźnia znajdowała się poza

pawilonami mieszkalnymi w odległości ok. 100 m, który to odcinek musiał pokonać po przebytej kąpeli. Powodowi nie odpowiadało także to, że do stołówki trzeba było wychodzić nawet jeżeli nie miało się ochoty na posiłek, a przy powrocie trzeba było czekać na mrozie lub w deszczu na zezwolenie na powrót. Zwrócił on ponadto uwagę, iż brak było mat antypoślizgowych na schodach oraz odpowiedniego pomieszczenia do przeszukiwania paczek. W celach metraż był z kolei zbyt mały, a stoły do spożywania posiłków niewymiarowe (małe). (k. 2 – 3 v., k. 28)

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 29 października 2015 r. (sygn. akt I Nc 1871/15) Sąd Rejonowy w Krośnie nakazał pozwanym Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w Ł. i Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w N., aby zapłacili powodowi kwoty po 10.000 zł. (k. 35)

W ustawowym terminie pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w Ł. skierował sprzeciw od rzeczzonego nakazu wnosząc o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika według norm przepisanych oraz o przekazanie sprawy według właściwości Sądowi Rejonowemu w Sanoku.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany zarzucił, iż sprawa została skierowana do niewłaściwego Sądu z naruszeniem art. 29 k.p.c. Przyznał, że powód przebywał w Zakładzie Karnym w Ł. od 2.12.2014 r. Wskazał ponadto na obowiązujące go odpowiednie przepisy Kodeksu karnego wykonawczego, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonania kary pozbawienia wolności, rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2014 r., poz. 200) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych, z których to w szczególności wynikają określone obowiązki spoczywające na zakładzie penitencjarnym, dotyczące zapewnienia więźniom odpowiednich warunków bytowych w zakładzie karnym. Przedstawił również panujące w zakładzie warunki mieszkalne, sanitarne, higieniczne oraz żywieniowe. Pozwany podniósł ponadto, iż Zakład Karny w Ł. jest zakładem typu półotwartego, gdzie pomieszczenia sanitarne mogą być usytuowane poza celami mieszkalnymi. Sanitariaty ogólnodostępne znajdują się w każdym pawilonie z wejściem z korytarza. Urządzenia sanitarne usytuowane są w sposób zapewniający ich nieskrępowane użytkowanie. Ściany sanitariatów i kabin są pokryte płytkami ceramicznymi i pomalowane farbą olejną. Każda kabina posiada osobne wejście, miska ustępowa jest splukiwana wodą, a w przedsiionku ubikacji ogólnodostępnych znajduje się umywalka z doprowadzoną bieżącą wodą. Ubikacje dla osadzonych są dostępne przez całą dobę. Sanitariaty również są ogólnodostępne i nie są usytuowane w celach mieszkalnych.

Pozwany przyznał, że instalacje i urządzenia sanitarne w ubikacjach oraz umywalniach są wyeksploatowane, są one jednocześnie utrzymywane w stanie sprawności technicznej oraz w czystości. Podniósł, że w 2014 r. przeprowadzono remont kapitalny umywalni w pawilonie mieszkalnym B polegający m.in. na wymianie instalacji elektrycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, wentylacyjnej, wykonaniu nowej posadzki z izolacją termiczną, położeniu nowych okładzin ceramicznych oraz wykonaniu trzech kabin prysznicowych i zainstalowaniu nowej armatury. Remont umywalni podyktowany był m.in. koniecznością likwidacji łaźni w budynku pralni i umożliwieniem kąpieli skazanych w pawilonach mieszkalnych. To wyeliminuje przechodzenie skazanych z pawilonów mieszkalnych do budynku pralni (80-100 metrów), co jest uciążliwe szczególnie w porze zimowej. Obecnie kąpiele skazanych zakwaterowanych w pawilonie mieszkalnym B odbywają się w umywalni. Powód wyjaśnił ponadto, że w 2015 r. rozpoczęto remont umywalni w pawilonie C.

Poza powyższym pozwany wskazał, że przy istniejących środkach finansowych przeznaczonych na działalność bieżącą związaną z funkcjonowaniem jednostki, działania remontowe z konieczności koncentrują się w pierwszej kolejności na usuwaniu awarii i usterek urządzeń oraz instalacji. Z powodu konieczności usuwania częstych awarii zdarza się, że część kranów w umywalni ogólnodostępnej jest na czas remontu wyłączana z użytkowania. Częstą przyczyną tych awarii jest z kolei dewastacja baterii przez skazanych.

Powołując się na ustalenia zawarte w Zarządzeniu Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. w sprawie ustalenia zasad porządku wewnętrznego w zakładzie, wyjaśnił pozwany, że dyżury porządkowe realizowane są przez skazanych w pomieszczeniach ogólnodostępnych oddziałów mieszkalnych m.in. na korytarzach, w umywalniach, w węzłach sanitarnych, według harmonogramów i wykazów. Podniósł też, że zapewnia skazanym i wydaje im raz w miesiącu odpowiednią ilość i rodzaj środków do utrzymania czystości pomieszczeń. Za stan porządku i czystości w pomieszczeniach ogólnodostępnych oddziałów oraz ich egzekwowanie odpowiadają funkcjonariusze pełniący służbę w pawilonach mieszkalnych. Stan sanitarny zakładu karnego w tym m.in. stan porządku i czystości w pomieszczeniach jest systematycznie kontrolowany przez pracownika działu kwatermistrzowskiego i upoważnionego pracownika służby zdrowia. Bieżące uwagi i zalecenia dotyczące stanu czystości pomieszczeń są stale i niezwłocznie realizowane.

Pozwany zwrócił uwagę, że zgodnie z § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonania kary pozbawienia wolności skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpielii, zaś zgodnie z ustaleniami Zarządzenia Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. kąpiele skazanych z poszczególnych pawilonów przeprowadza się w łaźni zakładowej, znajdującej się w budynku pralni, w wyznaczonym dniu każdego tygodnia według ustalonego grafiku kąpielii, przy czym czas trwania kąpielii pod prysznicem wynosi 8 minut. Wskazał, że budynek pralni, gdzie łaźnia jest umiejscowiona znajduje się poza rejonem zakwaterowania skazanych, w odległości ok. 80 – 100 metrów od budynków pawilonów zakwaterowania oraz że do łaźni skazani udają się w grupie 16 osób. Wyjaśnił też, że po zakończeniu kąpielii mają oni możliwość osuszenia się w oddzielnym pomieszczeniu tzw. przebieralni, po czym mają obowiązek powrócić do pawilonów mieszkalnych ubrani w kompletną odzież wierzchnią i nakryciem głowy, stosownie do pory roku. Według jego relacji pomieszczenia łaźni oraz przebieralni są ogrzewane, a temperatura dla tego typu pomieszczeń jest utrzymywana w granicach odpowiednich dla tego typu pomieszczeń. Pozwany zwrócił ponadto uwagę, że w pawilonach zakwaterowania nie ma możliwości zlokalizowania łaźni dla osadzonych z uwagi na względy techniczne - brak pomieszczeń. Ściany w umywalniach są pokryte płytami ceramicznymi a posadzki w części umywalni terakotą lub wykończone materiałami nienasiąkliwymi. Na posadzkach znajdują się podesty drewniane lub maty antypoślizgowe, które utrzymywane są w należyłym stanie higienicznym.

Poza powyższym – według pozwanego - skazani mają zapewnioną odzież, obuwie, pościel, środki higieny oraz sprzęt stołowy, zgodnie z obowiązującymi „normami należności”. Stan czystości odzieży, bielizny pościelowej, koców, ręczników i ścierek jest systematycznie kontrolowany przez pracowników służby zdrowia i służby kwatermistrzowskiej. Składniki te są wymieniane regularnie w określonych odstępach czasu. Skazani mogą posiadać w celach mieszkalnych grzałki elektryczne o mocy do 500 W, miednice, wiaderka plastikowe, które wykorzystują m.in. do podgrzewania wody dla celów higienicznych i socjalno – bytowych. Cele mieszkalne wyposażone są w sprzęt kwaterunkowy według obowiązujących „norm należności”, m.in. w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek, taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Sprzęt kwaterunkowy jest utrzymywany w stanie sprawności technicznej i jest zdalny do użytku, a w miarę potrzeby jest on systematycznie naprawiany. Odnośnie wymiarów stołów pozwany wskazał na normy zawarte w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2014 r., poz. 200), zgodnie z którymi na jednego osadzonego powinno przypadać nie mniej niż 0,15 m² powierzchni blatu stołu więziennego. Znajdujące się na wyposażeniu celi stoły więzienne mają powierzchnię 0,7875 m² każdy. Cella, w której przebywał powód jest celą ośmioosobową, gdzie łączna powierzchnia blatu powinna wynosić 1,2 m². Stoły zaś więzienne duże w ilości 2 sztuk mają łącznie powierzchnię 1,575 m², a więc na jednego osadzonego przypada 0,1969 m². Poza powyższym pozwany wskazał, że cele posiadają odpowiednie warunki higieniczne, mają zapewniony dostęp świeżego powietrza, odpowiednią do pory roku temperaturę – według norm określonych dla pomieszczeń. W okresie sezonu grzewczego są ogrzewane przez całą dobę. Każda cela posiada okno umożliwiające dostęp oświetlenia naturalnego w porze dziennej i oświetlenie sztuczne o natężeniu odpowiednim do czytania i wykonywania pracy, ponadto odrębną i drożną wentylację grawitacyjną. W części cel w okresie zimowym i wiosennym w narożnikach ścian i sufitów oraz narożnikach nadokiennych pojawiała się punktowo wilgoć i pleśń, jednakże prawdopodobną tego przyczyną było niedostateczne wietrzenie cel w okresie zimowym oraz suszenie

wypranej odzieży przez skazanych w celach. W przypadkach stwierdzenia wilgoci i pleśni przeprowadzane są czynności mające na celu ich usunięcie poprzez m.in. dezynfekcję.

Pozwany wskazał również na to, że skazani mogą spożywać śniadania i kolacje w celach mieszkalnych (z wyjątkiem dań płynnych gorących), natomiast obiady spożywają w stołówce ogólnodostępnej. Po śniadanie i kolację do stołówki udają się skazani dyżurni, którzy pobierają posiłek dla wszystkich skazanych z danej celi mieszkalnej. Budynek stołówki znajduje się zaś ok. 80 – 100 m od pawilonów zakwaterowania. Do budynku stołówki skazani udają się bezpośrednio przez wydawaniem posiłków i nie zdarzają się przypadki oczekiwania przez nich na mrozie na wydawanie posiłku. Pomieszczenie stołówki wyposażone jest w wystarczającą liczbę stołów i ławek. Wszyscy skazani pobierający w danym czasie posiłek mogą swobodnie usiąść przy stołach, bez oczekiwania na wolne miejsce. Żywnienie skazanych realizowane jest zaś w oparciu m.in. o przepisy zawarte w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz przepisy Zarządzenia Nr 66/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 6 września 2010 r. w sprawie gospodarki żywnościowej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej. Posiłki dla skazanych przygotowywane są w oparciu o jadłospis opracowany przez funkcjonariusza działu kwatermistrzowskiego, przy współudziale lekarza oraz szefa kuchni, po zatwierdzeniu go przez kierownika jednostki.

Pozwany wyjaśnił, że powód przybył do jednostki w dniu 2.12.2014 r., zaś następnego dnia zwrócił się do dyrektora z pisemną prośbą o przyznaniu tzw. „diety wegetariańskiej”. Dyrektor podjął decyzję pozytywną w dniu 5.12.2014 r., zaznaczając, że realizacja nastąpi z dniem 9.12.2014 r., gdyż, że ze względów logistycznych nie mogło to nastąpić wcześniej. Od dnia 9.12.2014 r. powód był żywiony według w/w diety, zaś przez okres od 2.12.2014 r. do 8.12.2014 r. otrzymywał posiłki według normy podstawowej. Wyjaśnił ponadto pozwany, że przygotowywane i wydawane do spożycia posiłki zawierają wymaganą kaloryczność nie mniejszą niż 2600 kcal, niezbędną procentową zawartość składników odżywczych tj. białka, tłuszczy i węglowodanów oraz odpowiednią ilość warzyw. Przeprowadzane systematyczne kontrole jadłospisów nie stwierdzają przypadków zaniżonej kaloryczności.

Odnosnie powierzchni celi mieszkalnych pozwany podał, że zgodnie z art. 110 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy powierzchnia ta, przypadająca na jednego skazanego wynosi nie mniej niż 3 m². Powierzchnię celi mieszkalnej mierzy się zaś po obrysie podłogi. Nie wlicza się do niej wnęki okiennej i grzejnikowej oraz wydzielonego kąca sanitarnego. Obmiar celi dokonywany jest komisyjnie z dokładnością do 0,01 m². Pojemność celi ustala się z kolei dzieląc powierzchnię przez normę powierzchni mieszkalnej, tj. przez 3 m². Do powierzchni celi mieszkalnej przypadającej na skazanego nie dolicza się usytuowanego w niej sprzętu kwaterunkowego służącego do użytku przez skazanych. Podniósł, że cela nr 20 w pawilonie B, gdzie powód przebywał, ma powierzchnię 26,13 m² i jest celą ośmioosobową.

Co do zarzutu powoda o konieczności wydzielenia pomieszczenia do „przeszukiwania paczek” pozwany podniósł, iż nie jest to konieczne. Kontrola paczek jest przeprowadzana w pomieszczeniu, w którym pełni służbę funkcjonariusz na stanowisku oddziałowego.

Poza powyższym pozwany nadmienił, że w 2013 r. oraz 2014 r. zakładzie przeprowadzono prace remontowe polegające m.in. na zmianie pokrycia dachowego, wymianie sieci wodociągowej zimnej wody, remontach cel mieszkalnych - mających na celu poprawę warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Nadto, zgodnie z ustaleniami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, w zakładzie tym obiekty budowlane, w tym budynki zakwaterowania skazanych, poddawane są okresowym kontrolom w zakresie sprawdzenia stanu technicznej sprawności budynków i instalacji.

Stan realizacji uprawnień skazanych w zakresie warunków socjalno – bytowych jest każdego roku poddawany sprawdzeniu przez Sędziego Sądu Okręgowego w Krośnie w ramach wizytacji, zaś formułowane zalecenia w rzeczonym zakresie warunków bytowych i sanitarnych są na bieżąco realizowane. (k. 46-56)

W odpowiedzi na powyższe powód przyznał, że wskazane prace remontowe zostały wykonane, jednakże w okresie jego pobytu w zakładzie łaźnia mieściła się około 100 m od pawilonu mieszkalnego. W budynku tym w trakcie kąpieli

odbywał się również remont korytarza, skąd kruszyło się tynkiem itp. Sama łazienka i przebieralnia nie były dogrzewane, a z sufitu i ścian odpadał tynk z farbą i „znajdującym się na nim grzybem”. Odnośnie metrażu cel mieszkalnych powód podniósł, że 3 m² to norma zapisana w k.k.w. Obliczając zaś tę powierzchnię trzeba wziąć pod uwagę wyposażenie celi przypadające na jedną osobę, zajmujące ok. 2,3 m². Pozostała powierzchnia 0,7 m² nie wystarcza na wykonanie jakiegokolwiek ruchu. Według jego oceny również stoły w celi w której przebywał były niewymiarowe. Sama cela z takimi stołami nadawała się do pobytu dla 4 osadzonych. (k. 97 – 98)

Postanowieniem z dnia 17 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Krośnie w sprawie sygn. I C 1587/15 stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Sanoku zgodnie z właściwością w zakresie powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w Ł.. (k. 74)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. J. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Ł. w okresie od dnia 2.12.2014 r. do dnia 8.04.2016 r.

W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, powód zakwaterowany był w pawilonie B oddziale II w celi nr 20 o powierzchni 26,13 m², przeznaczonej dla ośmiu skazanych. Oprócz powoda w celi tej przebywała różna liczba osób, przy czym nigdy nie przekraczała ona ośmiu osadzonych.

(dowody: notatka urzędowa zastępcy kierownika działu penitencjarnego ZK w Ł. z 9.12.2015 r. – k. 61; notatka urzędowa kierownika działu kwatermistrzowskiego ZK w Ł. mjr J. G. z 30.11.2015 r. – k. 62; zeznania świadka M. J. – k. 137 – 138; zeznania powoda – k. 135, k. 136 (płyta CD))

Zakład Karny w Ł. to zakład typu półotwartego. Cele w pawilonach są otwarte przez całą dobę, a skazani mogą swobodnie poruszać się po terenie całego pawilonu, tj. po innych celach, świetlicach i pomieszczeniach socjalnych.

Cele mieszkalne wyposażone są w sprzęt kwaterunkowy według obowiązujących norm należności, m.in. w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek, taboretów oraz środków do utrzymania czystości celi. Skazani posiadają do użytkowania odrębne szafki na środki higieny oraz szafki na inne rzeczy. Sprzęt kwaterunkowy jest utrzymywany w stanie sprawności technicznej i zdatny do użytku, a w miarę potrzeby jest on naprawiany. W celi o nr 20 w pawilonie B, gdzie przebywał powód, stoły więzienne duże (w ilości dwóch sztuk) mają łącznie powierzchnię 1,575 m². Na jednego osadzonego przypada tym samym powierzchnia blatu wynosząca 0,1969 m². Poza powyższym każda z cel posiada okno gwarantujące dostęp oświetlenia naturalnego oraz oświetlenie sztuczne o natężeniu odpowiednim do czytania i wykonywania pracy - według norm określonych dla pomieszczeń.

W okresie sezonu grzewczego cele mieszkalne oraz pawilony są ogrzewane przez całą dobę, gdyż kotły centralnego ogrzewania pracują w ruchu ciągłym. Temperatura utrzymywana jest wówczas w granicach odpowiednich dla pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Każda cela posiada odrębną i drożną wentylację grawitacyjną. W części cel, zwłaszcza w okresie zimowym i wiosennym, w narożnikach ścian, sufitów oraz narożnikach nadokiennych czasami pojawia się punktowo wilgoć i pleśń. Prawdopodobną przyczyną ich występowania jest niedostateczne wietrzenie cel w okresie zimowym oraz suszenie wypranej odzieży i bielizny przez skazanych. W tym zakresie cele są stale monitorowane, a wilgoć i pleśń są usuwane z miejsc ich występowania przy użyciu odpowiednich preparatów dezynfekujących, dopuszczonych do stosowania w pomieszczeniach mieszkalnych. W miarę potrzeby cele są malowane w okresie wiosennym. W pawilonie mieszkalnym B w okresie od września do grudnia 2013 r. przeprowadzono remont polegający na wymianie pokrycia dachowego w ramach zadania remontowego. Po jego zakończeniu przystąpiono do sukcesywnego remontu wszystkich pomieszczeń w pawilonie, w tym cel mieszkalnych, który polegał m.in. na osuszeniu, odgrzybieniu, szpachlowaniu i malowaniu ścian i sufitów oraz wykonaniu nowej posadzki z terakoty, łącznie z wykonaniem izolacji poziomej ze styropianu. W 2014 r. wymieniono pokrycie dachowe w pawilonach mieszkalnych A i C, który to remont był połączony z dociepleniem stropu. W jego ramach wykonano

także elewację wraz z dociepleniem ścian w pawilonie B, gdzie wymieniono również drzwi wejściowe do pawilonu oraz zamontowano nawiewniki w oknach. Remont elewacji w pozostałych pawilonach przeprowadzono w 2015 r.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego w pozwanym Zakładzie karnym w Ł. obiekty budowlane, w tym również budynki zakwaterowania skazanych, poddawane są wymaganym okresowym kontrolom m.in. w zakresie sprawdzenia stanu technicznej sprawności budynków, budowli i instalacji, sprawdzenia stanu technicznego przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych).

Stosownie do zarządzenia Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. w sprawie ustalenia zasad porządku wewnętrznego w Zakładzie Karnym w Ł. skazani mogą palić papierosy na zewnątrz pawilonów zakwaterowania w miejscach do tego wyznaczonych oznaczonych napisem "Tu wolno palić". Całkowity zakaz palenia wyrobów tytoniowych dotyczy natomiast wszystkich pomieszczeń cel mieszkalnych, świetlic oraz wszystkich pomieszczeń pawilonów zakwaterowania w godzinach wyznaczonych na odbywanie spaceru, tj. 8:30 – 16:00. W pawilonach mieszkalnych w części korytarza kilka lat temu wydzielono dla osadzonych palarnie. Powierzchnia każdej z palarni jest nie mniejsza niż 4 m² i jest oddzielona od korytarza przeszkloną ścianą z drzwiami. Każda z nich jest ponadto wyposażona w wentylatory umożliwiające odpowiednią wymianę powietrza w ciągu godziny. Ze względu na bariery techniczne niemożliwym jest natomiast wydzielenie w pawilonach większych pomieszczeń z przeznaczeniem na tego typu palarnie.

W pawilonach mieszkalnych Zakładu Karnego w Ł. znajdują się umywalnie ogólnodostępne, zaopatrzone w niezbędną ilość umywalek. Godziny korzystania z zimnej i ciepłej wody w umywalniach ogólnodostępnych zlokalizowanych w pawilonach mieszkalnych określone są na podstawie odrębnego harmonogramu korzystania z ciepłej i zimnej wody w umywalniach, zatwierdzonym przez dyrektora jednostki. Zgodnie z ustaleniami tzw. grafiku, zimna woda jest dostępna codziennie w godzinach od 5:15 do 22:00, tj. od pobudki do ciszy nocnej, zaś w sanitariatach przez całą dobę. Ciepła woda dostępna jest trzy razy w ciągu każdego dnia, a to w godzinach toalety porannej, w godzinach wydawania obiadu oraz w ramach toalety wieczornej. Dodatkowo w każdą sobotę ciepła woda jest dostępna dla skazanych w ustalonych godzinach na potrzeby socjalno – bytowe. Z powodu konieczności usuwania częstych awarii zdarza się, że część kranów w umywalniach jest wyłączona z użytkowania na czas remontu. Najczęstszymi przyczynami awarii jest w szczególności dewastacja sprzętu dokonywana przez samych skazanych (urwane i zniszczone wylewki oraz pokrętła baterii). Sanitariaty znajdują się poza celami, w pomieszczeniach ogólnodostępnych, wyposażonych w kabiny ustępowe, które usytuowane są w sposób zapewniający ich nieskrępowane użytkowanie. Osadzeni mogą z nich korzystać przez całą dobę. Instalacje jak i urządzenia sanitarne utrzymywane są w stanie sprawności technicznej oraz czystości.

Kąpiele skazanych odbywają się natomiast codziennie od poniedziałku do soboty w godzinach od 10:30 do 12:00 według ustalonego grafiku kąpiele w kabinach prysznicowych, zlokalizowanych w umywalniach ogólnodostępnych - zgodnie z ustaleniami zasad porządku wewnętrznego. W 2014 r. przeprowadzono remont kapitalny umywalni w pawilonie mieszkalnym B, polegający m.in. na wymianie instalacji elektrycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, wentylacyjnej, wykonaniu nowej posadzki z izolacją termiczną, położeniu nowych okładzin ceramicznych oraz wykonaniu trzech kabin prysznicowych i zainstalowaniu nowej armatury. Remont umywalni podyktowany był m.in. koniecznością likwidacji łaźni w budynku pralni i umożliwienie kąpiele skazanych w pawilonach mieszkalnych. Powyższe miało na celu wyeliminowanie przechodzenia skazanych z pawilonów mieszkalnych do budynku pralni, oddalonej o ok. 80 – 100 m.

W czasie pobytu powoda w pozwanym Zakładzie Karnym remont umywalni w pawilonie B trwał. Jak większość osadzonych, korzystał on wówczas z kąpiele poza pawilonem mieszkalnym w łaźni zlokalizowanej w budynku pralni. Ściany tej łaźni pokryte były płytkami ceramicznymi, zaś posadzka wyposażona w maty antypoślizgowe, utrzymywane w należytym stanie higienicznym i po kąpiele dezynfekowane. Ściany oraz sufit w miarę potrzeby były sukcesywnie tam malowane. Po kąpiele powód miał możliwość osuszenia się oraz ubrania w osobnym pomieszczeniu - przebieralni. Zarówno ówczesna łaźnia jak i przebieralnia były ogrzewane. Temperatura utrzymywana była tam w granicach

odpowiednich dla tego typu pomieszczeń. Po kąpieli skazani mieli powinność wracać do pawilonów zakwaterowania ubrani w kompletną odzież wierzchnią i nakrycie głowy, stosownie do pory roku.

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w Zarządzeniu Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. w sprawie ustalania zasad porządku wewnętrznego w Zakładzie Karnym w Ł., w pomieszczeniach ogólnodostępnych oddziałów mieszkalnych m.in. na korytarzach, w umywalniach, w węzłach sanitarnych, dyżury porządkowe realizowane są przez skazanych według harmonogramów i wykazów sporządzonych przez funkcjonariusza pełniącego służbę oddziałowego w pawilonie zakwaterowania skazanych.

Pozwany Zakład Karny zapewnia skazanym i wydaje w terminie do 5 dnia każdego miesiąca odpowiednią ilość i rodzaj środków do utrzymania czystości pomieszczeń. Porządek w pomieszczeniach ogólnodostępnych utrzymywany jest przez skazanych dyżurnych. Co najmniej jeden raz w miesiącu stan sanitarny zakładu karnego w tym m.in. stan porządku i czystości w pomieszczeniach, jest kontrolowany przez pracownika działu kwatermistrzowskiego i upoważnionego pracownika służby zdrowia. Bieżące uwagi oraz zalecenia dotyczące stanu czystości pomieszczeń są niezwłocznie realizowane. Ponadto stan porządku i czystości jest raz w miesiącu omawiany i oceniany na odprawie penitencjarno – ochronnej, zaś wszelkie uwagi i wnioski w tym zakresie podlegają bieżącej realizacji.

Stosownie do ustaleń zawartych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2014 r., poz. 200) w pozwanym zakładzie karnym osoby skazane mają zapewnioną odzież, obuwie, pościel, środki higieny oraz sprzęt stołowy, zgodnie z obowiązującymi normami należności. Bieliznę pościelową wymienia się co dwa tygodnie, ręczniki i ścierki wymienia się co tydzień, zaś koce i materace wymienia się sukcesywnie, według zgłaszanych potrzeb przez skazanych. Zużyte składniki bielizny pościelowej oraz ręczniki i ścierki wycofuje się z użytkowania lub poddaje niezbędnej reparacji. Stan czystości wyżej wymienianych rzeczy jest systematycznie kontrolowany przez pracowników służby zdrowia i służby kwatermistrzowskiej. Niezależnie od tego skazani mogli korzystać z własnej pościeli i odzieży, w tym bielizny.

W celach mieszkalnych skazani mogą ponadto posiadać miednice oraz wiaderka plastikowe, wykorzystywane do prania odzieży oraz grzałki elektryczne o mocy do 500 W do podgrzewania wody dla celów higienicznych i socjalno – bytowych.

W okresie pobytu powoda w pozwanym Zakładzie Karnym w Ł. żywienie skazanych realizowane było m.in. w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 167, poz. 1633) oraz przepisy Zarządzenia Nr 66/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 6 września 2010 r. w sprawie gospodarki żywnościowej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej. Posiłki dla skazanych przygotowywane są w oparciu o jadłospis opracowany przez funkcjonariusza działu kwatermistrzowskiego, przy współudziale lekarza oraz szefa kuchni, po zatwierdzeniu go przez kierownika jednostki. Przygotowywane i wydawane do spożycia posiłki zawierają wymaganą kaloryczność nie mniejszą niż 2600 kcal. W okresie kilku ostatnich lat nie stwierdzono przypadku wydania do spożycia posiłku o złej jakości. Przeprowadzane systematyczne kontrole jadłospisów nie stwierdzają przypadków zanizonej kaloryczności.

Skazani odbywający karę pozbawienia wolności w pozwanym Zakładzie Karnym w Ł. mogą spożywać śniadania i kolacje w celach mieszkalnych, za wyjątkiem dań płynnych gorących, natomiast obiady spożywają w ogólnodostępnej stołówce. Po śniadanie i kolację udają się skazani dyżurni, którzy pobierają posiłek dla wszystkich skazanych z danej celi mieszkalnej. Budynek stołówki, gdzie spożywane są obiady, mieści się około 80 – 100 m od pawilonów zakwaterowania. Skazani udają się tam bezpośrednio przed wydawaniem posiłków. Pomieszczenie stołówki wyposażone jest w odpowiednią liczbę stołów i ławek, dlatego wszyscy pobierający posiłek w danym czasie mogą swobodnie usiąść przy stołach, bez oczekiwania na wolne miejsce.

Powód po przybyciu do pozwanego zakładu karnego zwrócił się w dniu 3.12.2014 r. z pisemną prośbą do dyrektora jednostki o przyznanie mu tzw. „diety wegetariańskiej”. W dniu 5.12.2014 r. dyrektor podjął w tym zakresie decyzję

pozytywną, zaznaczając, że realizacja nastąpi od dnia 9.12.2014 r. (ze względów logistycznych nie mogło to nastąpić wcześniej). Do dnia 8.12.2014 r. powód otrzymywał posiłki według normy podstawowej "P". Wydawanych posiłków nie zwracał.

(dowody: notatka służbowa kierownika działu kwatermistrzowskiego ZK w Ł. mjr J. G. z 30.11.2015 r. – k. 62 – 68; protokół z okresowej kontroli stanu technicznej sprawności elementów budowlanych budynku narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania z 30.07.2015 r. – k. 58 – 59 v.; protokół nr (...) z okresowej kontroli przewodów kominowych z 18.06.2015 r. – k. 60 zeznania świadka M. J. – k. 137 – 138; przesłuchanie powoda – k. 135, k. 136 (płyta CD))

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zeznań świadka M. J., powołanych wyżej dokumentów a także częściowych zeznań powoda D. J..

Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów, gdyż zostały one sporządzone przez upoważnione i uprawnione do tego osoby. Ich autentyczności, prawdziwości oraz rzetelności nikt nie kwestionował. Sporządzone na potrzeby postępowania notatki służbowe przez osoby zatrudnione w pozwanym Zakładzie Karnym w Ł. zawierają niezbędne informacje na temat warunków socjalno – bytowych w jakich przebywają skazani, którzy zostali osadzeni w tym zakładzie, a także na temat przeprowadzanych prac remontowych, które te warunki poprawiają. Notatki te odnoszą się także do osobistej sytuacji powoda w czasie jego pobytu w zakładzie. Treść oraz wartość w/w notatek jest dla Sądu miarodajna a nadto nie budząca wątpliwości. Pozwany w piśmie z dnia 28.05.2016 r. (k. 97 – 98) odniósł się do treści notatki służbowej z dnia 30.11.2015 r. (k. 62 – 68) sporządzonej przez kierownika działu kwatermistrzowskiego mjr J. G., jednakże w niewielkim zakresie, podnosząc głównie uciążliwość związaną z korzystaniem z łaźni poza miejscem zakwaterowania, gdzie w trakcie kąpieli odbywał się remont korytarza, skąd „kurzyło się tynkiem”, jak również podnosząc, że łaźnia i przebieralnia nie były dogrzewane w okresie zimowym, że „z sufitu i ścian odpadał tynk z farbą i znajdującym się na nim grzybem”, a ponadto, że cela była za mała, gdyż po odliczeniu powierzchni zajętej przez sprzęt kwaterunkowy i tak niemożliwym było „wykonanie jakiegokolwiek ruchu”, co powodowało wzajemne ocieranie się o siebie osadzonych wywołujące niepotrzebne wybuchy agresji. Poza powyższymi zarzutami powód nie wnosił o przeprowadzenie innych dowodów celem wykazania istnienia i występowania opisywanych przez siebie uciążliwości.

Za polegające na prawdzie Sąd uznał zeznania M. J. – funkcjonariusza Służby Więziennej w pozwanym Zakładzie Karnym w Ł., który nigdy nie był karany sędownie za składanie fałszywych zeznań oraz posiada pozytywną opinię środowiskową. Jego zeznania jawią się dla Sądu jako wiarygodne również z tej przyczyny, że są one rzeczowe, rzetelne, logiczne oraz spójne. Świadek niczego bowiem nie zatajał oraz odpowiadał konkretnie na stawiane mu przez Sąd pytania.

Za niewiarygodne w świetle zgromadzonego materiału dowodowego oraz zasad doświadczenia życiowego należało uznać zeznania powoda, a to w zakresie przeludnienia celi, w której przebywał z innymi współosadzonymi, tworzącej okoliczności wywołujące u niego również złe odczucia psychiczne, a także w zakresie chorowania przez niego i leczenia w Zakładzie Karnym w związku z występującymi przeciągami oraz koniecznością korzystania z łaźni poza pawilonem mieszkalnym jak i w zakresie nieprawidłowości związanych ze sprawdzaniem paczek w sposób niehigieniczny. Określenie tychże warunków jako nieodpowiednich stanowi bowiem wyłącznie subiektywną ocenę powoda. Nadto, żadne z jego twierdzeń nie znalazło potwierdzenia w treści zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Sprzeczne są one ponadto z powszechnie panującymi normami odbywania kary pozbawienia wolności, zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo D. J. jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód domagał się zadośćuczynienia za krzywdę związaną z przebywaniem w Zakładzie Karnym w Ł. w warunkach naruszających jego dobra osobiste w okresie od dnia 2.12.2014 r. do dnia 8.04.2015 r.

W przedmiotowej sprawie istota problemu sprowadzała się do kwestii przeludnienia celi, braku w celi więziennej wystarczającego metrażu, naruszonych warunków żywieniowych, złych warunków technicznych i sanitarnych panujących nie tylko w celi ale także w łaźni i korytarzach pawilonu, oraz wpływu tych okoliczności na poczucie godności oraz na zasadność roszczenia powoda. Należało zatem ustalić, czy w związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda w okresie od dnia 2.12.2014 r. do dnia 8.04.2015 r. rzeczywiście doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci, jego godności czy prawa do prywatności, a dalej czy działanie pozwanego było bezprawne.

Zapewnienie przez państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego wynikających z norm prawa międzynarodowego takich jak Międzynarodowy Pakt Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167 i 169) oraz art. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (dalej: EKPCz), ratyfikowanej przez Polskę w 1993 r. (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284), jak i Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483).

Godność człowieka jest bez wątpienia dobrem osobistym podlegającym ochronie przewidzianej w Kodeksie cywilnym (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 121 ze zm.). Art. 30 Konstytucji przyznaje jej charakter wartości nadrzędnej, stanowiącej źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Godność ma charakter nienaruszalny, a jej poszanowanie i ochrona są obowiązkiem władz publicznych. Konieczność przestrzegania tego obowiązku nabiera szczególnego znaczenia wtedy, kiedy Państwo – w ramach swojego imperium – realizuje zadania represyjne. Wykonywanie tych zadań nie może ograniczać godności osób odbywających karę pozbawienia wolności i prawa do traktowania w sposób humanitarny, gdyż prawa te mają charakter absolutny.

Powyzsza regulacja konstytucyjna znajduje swoje uszczegółowienie w przepisach Kodeksu cywilnego, dotyczących ochrony dóbr osobistych. Naruszenie godności człowieka skutkuje powstaniem roszczeń przewidzianych w art. 24 k.c. Pokrzywdzony takim działaniem może zatem żądać, aby osoba, która dopuściła się tego naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, na zasadach przewidzianych w art. 448 k.c. może on żądać zadośćuczynienia pieniężnego. Konstrukcja ta wyklucza dopuszczalność stwierdzenia, iż dobro osobiste człowieka w postaci godności zostało naruszone, z jednoczesnym wyłączeniem a priori możliwości żądania zadośćuczynienia w jakiegokolwiek wysokości.

Prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie. Działania naruszające te dobra mogą zatem rodzić odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 k.c. i art. 448 k.c. (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 marca 2010r., II CSK 486/09, LEX nr 599534), z obowiązkiem zapłaty zadośćuczynienia włącznie.

Podkreślić w tym miejscu należy, że art. 24 § 1 k.c. częściowo przerzuca ciężar dowodu na pozwanego, który musi wykazać, że jego działania godzące w dobra osobiste innej osoby, nie były bezprawne. W uzasadnieniu wyroku z dnia 28 lutego 2007 r. (sygn. akt V CSK 431/06, OSNC 2008/1/13, Biul. SN 2007/6/15, M. Prawn. 2008/16/882) Sąd Najwyższy stwierdził, że stanowisko, zgodnie z którym obowiązkiem powoda byłoby udowodnienie naruszenia jego dóbr osobistych przez pozwanego oraz tego, że warunki, w jakich odbywał karę pozbawienia wolności były niezgodne z przepisami rozporządzeń wykonawczych, jest niewątpliwym naruszeniem art. 6 k.c. w związku z art. 24 k.c. W takiej sprawie to pozwanego obciąża bowiem obowiązek udowodnienia, że działał zgodnie z prawem i nie naruszył dobra osobistego powoda. Ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych, spoczywa zatem na pozwanym. Podkreślił to również Europejski Trybunał Praw Człowieka w orzeczeniach wydanych na gruncie art. 3 EKPCz wskazując, że to na państwie spoczywa ciężar wykazania, iż doznane przez osadzonego w zakładzie karnym cierpienia i urazy nie zostały spowodowane postępowaniem władz (wyrok z dnia 4 grudnia 1995 r. w sprawie nr 42/1994/289/591 oraz Decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Czwarta Sekcja O. przeciwko Polsce z dnia 13 listopada 2003 r., sprawa 55264/00).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje jednak podstaw do stwierdzenia, iż warunki w jakich przebywał D. J. były niegodziwe, poniżające, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności czy prawa do intymności czy prywatności.

W tym przedmiocie podnieść należy, że powód D. J. przebywał w Zakładzie Karnym w Ł., który jest jednostką typu półotwartego, gdzie osadzeni mogą swobodnie przemieszczać się po pawilonie, celach, świetlicy i innych pomieszczeniach socjalnych.

W pozwanym Zakładzie Karnym przebywał powód jednocześnie maksymalnie wraz z siedmioma osadzonymi w pawilonie B oddziale II w celi nr 20, o powierzchni 26,13 m², przeznaczonej dla ośmiu osób, co oznacza, że zgodnie z treścią art. 110 § 2 k.k.w. miał on zapewnioną, przypadającą na niego powierzchnię w celi mieszkalnej, wynoszącą nie mniej niż 3 m². Wskazują na to m.in. dane z notatki służbowej zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego z dnia 9 grudnia 2015 r. (k. 61), zeznania świadka M. J. (k. 137 - 138) jak i zeznania samego powoda, który wskazał, iż często zdarzało się, że liczba osadzonych w celi była nawet mniejsza, ponieważ w międzyczasie niektórzy z osadzonych wychodzili na wolność. Powód nie przebywał więc w celi przeludnionej, co podnosił w treści swojego pozwu.

Zwrócić trzeba uwagę również na fakt, że od dnia 6 grudnia 2009 r. pozwany w sytuacji konieczności osadzenia więźnia w warunkach przeludnienia obowiązany jest wydać decyzję w trybie art. 110 2b k.k.w. Powód jednak nie usiłował nawet wykazać, że wobec niego pozwany taką decyzję wydał.

Stanowisko powoda w zakresie przeludnienia celi nie mogło być przyjęte przez Sąd również z tego względu, iż stosownie do § 4 ust. 2 instrukcji Nr 6/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13.08.2010 r. w sprawie ustalania pojemności jednostek penitencjarnych, do powierzchni pomieszczenia mieszkalnego nie wlicza się wnęki okiennej i grzejnikowej a także powierzchni znajdującej się poza kratami wewnętrznymi oraz zajmowanej przez urządzenia grzewcze i wydzielone kąpiki sanitarne. Identyczną regulację zawiera § 4 ust. 4 Zarządzenia Nr 7/2012 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 30.01.2012 r. w sprawie ustalania pojemności jednostek penitencjarnych. Zgodne z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego jest również to, że nie odlicza się od powierzchni celi przeznaczonej na pobyt osadzonych powierzchni mebli i sprzętu ruchomego. Liczba i rozmiar mebli nie wpływa przecież na metraż lokali mieszkalnych. Odmienne rozwiązanie byłoby co najmniej nielogiczne chociażby z punktu widzenia – dla przykładu - deweloperów sprzedających lokale mieszkalne, którzy w ofertach zawsze określają powierzchnię lokalu w metrach kwadratowych, a trudno aby możliwym było przez nich przewidzenie, jakimi meblami oraz innymi ruchomościami nabywca wyposaży swój lokal. Z treści zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika ponadto, aby powód zgłaszał zastrzeżenia w związku z zajmowaniem powierzchni przez sprzęt kwaterunkowy oraz aby powyższe godziło w jego prawo do odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności.

Trudno wobec tego uznać, aby pozwany w jakikolwiek sposób naruszył dobro osobiste powoda w postaci godności osobistej. Nie wykazał on ponadto - stosownie do art. 6 k.c. - że następstwem zaoferowanych warunków odbywania kary pozbawienia wolności były jego cierpienia fizyczne i psychiczne.

W ocenie Sądu nawet jeśli uznać, że w celach jest mało miejsca, jest niewygodnie czy uciążliwie, to należy mieć na uwadze, że dolegliwości te są elementem kary pozbawienia wolności i jej izolacyjnego charakteru.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów powoda stwierdzić należy, iż nie zasługują one na uwzględnienie. Biorąc bowiem pod uwagę charakter jednostki, w której przebywał powód jak i zebrane w sprawie dowody, uznać trzeba, że warunki te nie naruszały jego godności, prawa do prywatności, a działania pozwanego nie były bezprawne. Warunki socjalno – bytowe w pozwanym zakładzie karnym spełniają bowiem w ocenie Sądu przyjęte ogólne normy i założenia.

Zdaniem Sądu pozwany zapewnił powodowi D. J. – skazanemu do odbywania kary pozbawienia wolności – warunki życia uwzględniające normalne i uzasadnione potrzeby osób pozbawionych wolności. Panujący w pozwanej jednostce penitencjarnej w ocenie powoda dyskomfort jest zaś nieuniknionym elementem odbywania kary pozbawienia wolności, z czym powód powinien się liczyć – popełniając przestępstwo. Przebywając w zakładzie karnym D. J.

– w ocenie Sądu - miał zapewnione odpowiednie warunki bytowe oraz sanitarne. Cella mieszkalna wyposażona była w odpowiedni sprzęt zapewniający osobne miejsce do spania, warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza, temperaturę i oświetlenie. Powierzchnia blatów stołowych przypadająca na jednego skazanego spełniała wymagania przewidziane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2014 r., poz. 200), gdyż przekraczała 0,15 m² na osobę. Mógł tym samym swobodnie spożywać posiłki przy stole. Poza powyższym powód miał dostęp do zimnej jak i ciepłej wody, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie przepisami, w tym z wewnętrznymi regulacjami. Jak wynika z akt sprawy, występujące w tym zakresie awarie były najczęściej spowodowane działaniem skazanych, którzy dopuszczali się dewastacji m.in. baterii przy umywalkach. Administracja zakładu karnego występujące awarie usuwała na bieżąco.

Pozwany starał się, aby osadzeni nie zostali ograniczeni w jakikolwiek sposób z możliwości korzystania z zaplecza sanitarnego. Czasowa dostępność ciepłej wody, wynikająca z przyjętych przez zakład karny zasad, nie pozbawiała skazanych, w tym również powoda, możliwości korzystania z niej w wystarczającym dla nich zakresie. Ciepła woda była zapewniona trzykrotnie w ciągu dnia - w czasie porannej i wieczornej toalety oraz w porze obiadowej. Dodatkowo, co sobotę, osadzonym udostępniano ciepłą wodę dla celów socjalno – bytowych. Ponadto skazani mogli podgrzewać wodę za pomocą grzałek o mocy do 500 W, które mogli posiadać w celach mieszkalnych.

Poza powyższym, co wykazało postępowanie dowodowe, powód mógł korzystać z ogólnodostępnych urządzeń, znajdujących się poza pawilonem mieszkalnym, w tym z łaźni. Nawet czasowe, większe niedogodności związane z prowadzonym remontem korytarza w łaźni, nie pozbawiły go prawa do korzystania z cotygodniowej kąpieli. W tym zakresie pozwany przestrzegał bowiem obowiązujących go norm, które powinien zapewnić osobom pozbawionym wolności. Skazani mieli możliwość osuszenia się w oddzielnym pomieszczeniu – przebieralni, gdzie mogli się również ubrać. Ponieważ po kąpieli musieli udać się z powrotem do pawilonów mieszkalnych, zostali zobowiązani do stosownego ubierania się, w tym do nakrycia głowy. Odległość 80 – 100 m od łaźni do pawilonów zakwaterowania, którą mieli do pokonania, i to w różnych warunkach pogodowych, nie mogła w ocenie Sądu wpłynąć negatywnie na zdrowie fizyczne jak i psychiczne samego powoda. Powód zeznał, że z tego powodu a także z powodu występujących przeciągów chorował, jednakże nie przedstawił na tę okoliczność żadnych dowodów. Wskazał, że korzystał z pomocy lekarskiej, jednakże w treści zgromadzonego materiału dowodowego brak jest jego dokumentacji medycznej z pozwanego Zakładu Karnego. Wobec powyższego twierdzenia powoda o jego chorowaniu pozostają dla Sądu gołosłowne, tym bardziej, że pozwany w ogóle nie wskazał, aby odnotował fakt choroby powoda w okresie jego pobytu w zakładzie.

Wyjaśnić należy, że co prawda wyposażenie przeznaczone do użytku skazanych w celach należało do wyeksploatowanych, co pozwany przyznał, jednakże spełniało ono nadal swoją rolę i utrzymywane było w odpowiednim stanie technicznym oraz higienicznym. W zakładzie karnym okresowo przeprowadzano bowiem kontrole stanu tego wyposażenia, zaś w razie potrzeby było ono naprawiane. W celu utrzymania porządku wydawano ponadto więźniom środki czystości i higieny. Co więcej wymieniano im odzież, obuwie, regularnie bieliznę pościelową oraz inne sprzęty kwaterunkowe w miarę zgłaszanych przez skazanych potrzeb. Panujące w celach mieszkalnych warunki uzależnione są bowiem nie tylko od pozwanego, ale także od samych skazanych, którzy odpowiadają za występujący w nich porządek. Pozwany w miarę potrzeb od wielu lat usuwa z cel mieszkalnych pojawiające się na ścianach i sufitach zawilgocenia oraz pleśń za pomocą odpowiednich środków dezynfekujących oraz dokonuje malowania tychże pomieszczeń. Każda z cel zaopatrzona jest w wentylację grawitacyjną i jest ogrzewana w wystarczającym zakresie. Jak wynika z treści zgromadzonego materiału dowodowego, działanie kominów wentylacyjnych jest poddawane okresowej kontroli. Przedłożony przez pozwanego protokół z okresowej kontroli przewodów kominowych (k. 60) wskazuje, że odpowiadają one przepisom prawa budowlanego, ich stan jest dobry, są drożne i działają prawidłowo. Podnieść ponadto należy, że kotły centralnego ogrzewania pracują w ruchu ciągłym, a temperatura utrzymywana jest wówczas w granicach odpowiednich dla pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi. To samo dotyczy również pomieszczeń łaźni i przebieralni znajdujących się poza pawilonem zakwaterowania, gdzie powód korzystał z kąpieli. Osobiste odczucia powoda odnośnie braku odpowiednich warunków

podczas korzystania z kąpieli pozostają w sprzeczności m.in. z treścią notatki służbowej sporządzonej przez kierownika działu kwatermistrzowskiego z dnia 30.11.2015 r. (k. 62 – 68), z której wynika, że utrzymywana tam temperatura była odpowiednia, ściany w łaźni pokryte były płytkami ceramicznymi, posadzka wyposażona była w maty antypoślizgowe utrzymywane w należytym stanie higienicznym, zaś ściany jak i sufit w miarę potrzeby sukcesywnie malowane. Co więcej, pozwany wskazał (co powód również potwierdził), że pomieszczenia umywalni w pawilonie B były remontowane celem umożliwienia skazanym kąpieli w miejscu ich zakwaterowania, tak aby nie musieli wychodzić do łaźni oddalonej o 80 – 100 m. Powyższe okoliczności świadczą o tym, iż warunki do kąpieli skazanych w pozwanym zakładzie karnym były odpowiednie, nie urągające ich godności. Pozwany Zakład Karny dba o poprawę warunków bytowych osadzonych, a robi to w miarę możliwości, stopniowo. Nie można pozwanemu czynić zarzutu, że występujące niedogodności są wynikiem jego celowego czy złośliwego działania.

Odnośnie złych warunków panujących w palarniach zwrócić uwagę trzeba na fakt, że powód ani razu nie wskazał, aby w palarni takiej kiedykolwiek przebywał oraz nie wskazał na częstotliwość korzystania z niej. Poza enigmatycznymi twierdzeniami i opisami nie wskazał też, jaki to negatywny wpływ wywarły na niego panujące w nich warunki. Poza powyższym podnieść należy, że powód nie był obligowany przebywać w tego typu miejscach w sytuacji, gdy miał również możliwość korzystania z palarni poza pawilonem zakwaterowania w wyznaczonych do tego miejscach oznaczonych napisami „Tu wolno palić.”

Pozwany wskazał, że w porze zimowej, jeżeli wymagają tego warunki atmosferyczne, wszystkie drogi, przejścia, place, tereny spacerowe na terenie zakładu są posypywane piaskiem, zaś schody wejściowe do budynków, jeśli nie są zadaszone, posypywane są piaskiem lub solą. Schody nie posiadają natomiast mat antypoślizgowych ponieważ nie jest to wymagane przepisami prawa. Powyższe twierdzenia pozwanego są dla Sądu wiarygodne, albowiem brak jest dowodów wykazujących stan odmienny.

W przepisach obowiązującego prawa ustawodawca szczegółowo uregulował kwestię obowiązków pracowników służby więziennej w zakresie ochrony i realizacji praw przysługujących osobom przebywającym w tego typu placówkach. I tak przepis art. 2 ustawy o Służbie Więziennej z dnia 9 kwietnia 2010 r. (Dz. U. z 2010 r., Nr 79, poz. 523) stanowi, iż Służba Więzienna realizuje, na zasadach określonych w kodeksie karnym wykonawczym, zadania w zakresie wykonywania tymczasowego aresztowania oraz kar pozbawienia wolności, przy czym wśród podstawowych zadań służby wymienia się m.in. zapewnienie w zakładach karnych i aresztach śledczych porządku i bezpieczeństwa (art. 2 ust. 1 pkt 6). Zadania te w pierwszej kolejności ma realizować dyrektor zakładu karnego (art. 13 ust. 2 pkt 2 w/w ustawy). Dalej przepis art. 108 k.k.w. w § 1 nakłada na administrację zakładu obowiązek podejmowania odpowiednich działań celem zapewnienia skazanym bezpieczeństwa osobistego w czasie odbywania kary. Tym samym trudno przyjąć za uzasadnione i prawdziwe twierdzenia powoda o braku zachowania przez pozwanego środków bezpieczeństwa i ostrożności chociażby w trakcie spacerów skazanych.

Powód zarzucał ponadto pozwanemu, że przez okres około dwóch tygodni nie mógł korzystać z diety wegetariańskiej. W tym zakresie Sąd nie dopatrywał się jednakże zawinienia po stronie pozwanego, który niezwłocznie po otrzymaniu wniosku powoda podjął działania celem realizacji jego prośby. Od momentu złożenia wniosku o dietę w dniu 3.12.2014 r. do chwili jego realizacji w dniu 9.12.2014 r. nie upłynął nawet tydzień, a nie jak podnosił powód dwa tygodnie. W tym czasie powodowi wydawano posiłki w normie podstawowej, których nie zwracał. Długość czasu oczekiwania przez niego na wprowadzenie wnioskowanej diety nie była w ocenie Sądu nadmierna oraz mogła wywołać u niego jakiegokolwiek negatywne odczucia poza zwykłym dyskomfortem. Poza powyższym wskazać należy, że realizacja owego wniosku podyktowana była przede wszystkim warunkami logistycznymi u pozwanego. Wyjaśnić bowiem trzeba, iż zgodnie z obowiązującym wówczas rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2003 r., Nr 167, poz. 1633) - § 5 ust. 7 – to dyrektor jednostki wyrażał zgodę na określenie wysokości stawki dziennej żywienia dla osadzonego, uwzględniając jego wymogi religijne i kulturowe, odpowiadającej należnej mu normie żywienia lub diecie. Co więcej, przygotowanie innych posiłków niż w założonym jadłospisie wymagało przejścia określonej w Zarządzeniu Nr 66/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 6.09.2010 r. w sprawie gospodarki żywnościowej w jednostkach organizacyjnych Służby

Więziennej, procedury. Jadłospis jest bowiem planowanym zestawieniem potraw wchodzących w skład posiłków, który opracowuje funkcjonariusz służby żywnościowej wyznaczony przez kierownika działu kwatermistrzowskiego, przy współudziale lekarza, bądź wyznaczonego przez niego pracownika służby zdrowia oraz szefa kuchni. W tym przypadku procedura również musiała zostać zachowana, dlatego nie można czynić pozwanemu zarzutu, w tym opieszałości.

Poza powyższym wskazać należy, iż w toku postępowania pozwany wyjaśnił, dlaczego w zakładzie brak jest pomieszczenia do „przeszukiwania paczek”, które to wyjaśnienia Sąd uznał za logiczne oraz uzasadnione przede wszystkim z uwagi na występujące w Zakładzie Karnym w Ł. bariery techniczne oraz brak konieczności wydzielania takiego pomieszczenia. Kontrole paczek, w tym żywnościowych, zgodnie z zeznaniami świadka M. J. (k. 138) odbywają się na dyżurce oddziałowego. Powód nie wykazał, aby pomieszczenie to było nieodpowiednie do tego typu czynności. Co więcej, nie wykazał w ogóle, w jaki sposób brak takiego pomieszczenia miałby wpłynąć na naruszenie jego dóbr osobistych. Świadek M. J. jasno i rzeczowo zeznał, że do czynności przeszukania paczek i ich zawartości funkcjonariusz używa gumowej rękawiczki i umytego noża, za pomocą którego sprawdza produkty żywnościowe w celu ustalenia czy nie znajdują się w nich niedozwolone środki. Używane noże zawsze są myte i to po kilka razy przy sprawdzeniu danej paczki, gdyż są nim dotykane różne produkty. Opisany sposób postępowania jest zgodny z przyjętymi normami i zasadami a także z doświadczeniem życiowym. Zupełnie odmienne twierdzenia powoda w tym zakresie pozwalają Sądowi na przyjęcie tezy, że nie polegają one na prawdzie i zmierzają jedynie do wywołania negatywnego obrazu pozwanego Zakładu Karnego.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy, o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadkach pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z samym pobytym w takim zakładzie, polegających np. na niższym od oczekiwanego standardzie celi lub urządzeń sanitarnych, dla wielu bowiem ludzi nieodbywających kary pozbawienia wolności ich codzienne warunki mieszkalne bywają często równie trudne.

Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2010 r., IV CSK 449/10, niepubl). Sąd w pełni ten pogląd podziela.

W tym miejscu zaznaczyć trzeba, że podstawowym zadaniem zakładu karnego jest izolacja osadzonego od społeczeństwa, co wynika z samej istoty kary pozbawienia wolności, tworzącej dolegliwość związaną z odbywaniem kary pozbawienia wolności.

Powód nie wykazał, aby występujące w Zakładzie Karnym w Ł. niedogodności dotyczyły go tylko indywidualnie. Oceniając bowiem obiektywnie zaistniały stan faktyczny stwierdzić należy, że obejmowały one - w jednakowym stopniu - wszystkich skazanych. Nie były więc one przejawem choćby indywidualnej dyskryminacji powoda. Wskazać ponadto należy, iż warunki w zakładach karnych są takie, jakie pozwany Skarb Państwa może zapewnić w ramach realnie posiadanych środków finansowych.

Wobec powyższego żądanie powoda zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 10.000 zł jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.), Sąd obciążył powoda minimalnymi kosztami zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej w kwocie 120 złotych.

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć powodowi – z pouczeniem o apelacji – za pośrednictwem Dyrektora ZK w N.;

2. K. 14 dni.

S., dnia 6.12.2016 r.